

1 Betrekkingen met Nederland

1.1 Context

Mozambique ligt in het zuidelijk deel van Afrika en behoort tot de groep minst ontwikkelde landen ter wereld met een bevolking van ruim 20 miljoen mensen. Mozambique werd na een lange strijd tegen kolonisator Portugal in 1975 onafhankelijk en werd een eenpartijstaat onder leiding van de vroegere onafhankelijkheidsbeweging Frelimo (*Frente de Libertação de Moçambique*). Vanwege de marxistisch-leninistische koers van Frelimo en haar steun aan de anti-apartheidsbeweging in Zuid-Afrika, gingen Zuid-Afrika en Rhodesië (het huidige Zimbabwe) over tot steun aan de voormalige rebellenbeweging Renamo (*Resistência Nacional de Moçambique*). Een langdurige en bloedige burgeroorlog was het gevolg met naar schatting 1 miljoen doden, die Mozambique tot stilstand bracht. In 1992 tekenden Frelimo en Renamo de vrede en werd een begin gemaakt met de wederopbouw van Mozambique.

De Nederlandse betrekkingen met Mozambique zijn goed. De República de Moçambique kon als “frontlijnstaat” in de strijd tegen het apartheidsregime in Zuid-Afrika rekenen op bijzondere sympathie in Nederland. Ook al voor de onafhankelijkheid in 1975 was Nederland via de Eduardo Mondlane-stichting betrokken bij Mozambique.

1.2 Politiek

De Nederlandse ambassade in Maputo (Mozambique) en twee consulaten (in Beira en Nampula) zijn ter plaatse verantwoordelijk voor de betrekkingen met Mozambique. In Mozambique wonen naar schatting 250 Nederlanders. De Mozambikaanse gemeenschap in Nederland bestaat uit ca. 770 personen (2007, bron CBS). Nederland en Mozambique onderhouden sinds de onafhankelijkheid van Mozambique in 1975 diplomatieke betrekkingen. In 1989 werd in Maputo een Nederlandse ambassade geopend.

Sinds het einde van de burgeroorlog in 1992 kent Mozambique een meerpartijenstelsel. Het land verliet al voor het vallen de Muur in 1989 de marxistisch-leninistische politieke lijn. President en parlement worden beide voor vijf jaar gekozen. De president is eenmaal herkiesbaar. Alleen de twee belangrijkste politieke partijen - de twee oude bewegingen Frelimo en Renamo – zijn momenteel vertegenwoordigd in het parlement (250 zetels), maar daarbuiten is er een keur aan andere (kleine) partijen. Frelimo is sinds de onafhankelijkheid in 1975 aan de macht in Mozambique. Bij de laatste parlementaire verkiezingen (2004) won Frelimo 160 en Renamo 90 zetels. Frelimo-kandidaat Guebuza volgde president Chissano (1986 - 2004) en won van Renamo-kandidaat Dhlakama. In 2009 vinden parlaments- en presidentsverkiezingen plaats en voor het eerst

provinciale verkiezingen. Met de afschaffing van de kiesdrempel in 2006, is de verwachting dat de komende jaren ook kleine politieke partijen zetels winnen.

Economie

De economie van Mozambique kenmerkt zich door een hoge economische groei (in 2009 was deze 8 %) gepaard met een stabiele wisselkoers en relatief hoge inflatie (in 2008: 10,2%) De hoge economische groei is grotendeels te danken aan een aantal grote investeringsprojecten in aluminiumproductie, energie-opwekking en mijnbouw (titanium, steenkool). De overheid investeert veel in verbetering van de infrastructuur. De mogelijkheden voor toerisme verbeteren en ook investeringen in havens, transport en telecommunicatie nemen toe. Mozambique staat op plaats 139 op de *Doing Business*-lijst van de Wereldbank van 2008. Nederland ondersteunt de economische ontwikkeling in Mozambique via het bedrijfsleveninstrumentarium zoals het programma voor Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties (ORET) en het Programma Samenwerking Opkomende Markten (PSOM). De belangrijkste Nederlandse exportproducten naar Mozambique zijn: aluminium (grondstoffen en halfproducten), machines en vervoermaterieel, en chemische producten. De belangrijkste importproducten uit Mozambique zijn: aluminium (eindproduct), dranken en tabak.

Voor de meest actuele informatie over economische en handelsbetrekkingen met Mozambique kunt u terecht op de website van de [EVD](#).

1.3 Cultuur en Sport

In 2008 is Nederland een Cultuur- en Ontwikkelingsprogramma gestart in Mozambique. Nederland geeft via UNESCO steun om het St. Sebastião fort op het eiland Ilha de Moçambique te restaureren. Daarnaast stimuleert Nederland met een bescheiden bijdrage culturele manifestaties in Mozambique, zoals op het gebied van muziek, dans, film en beeldende kunst en sport.

Op het gebied van Sport & Ontwikkeling ondersteunt de Nederlandse ambassade de Stichting van voormalig topatlete Lurdes Mutola, die jongeren in midden-Mozambique ondersteunt bij verschillende sportonderdelen.

1.4 Ontwikkelingssamenwerking

Mozambique is een van de 40 landen waarmee Nederland een structurele bilaterale hulprelatie onderhoudt (een zgn. partnerland), waarbij het halen van de Millennium Ontwikkelings Doelen het hoofddoel is. In 2009 besteedt Nederland 64 miljoen euro via de ambassade aan ontwikkelingsgeld in Mozambique en voorts zijn er gelden voor universitaire samenwerking en gemengde kredieten. De Nederlandse inzet in Mozambique richt zich op armoedebestrijding, goed bestuur en structurele ontwikkeling, in nauw overleg met de Mozambikaanse regering en andere donoren. Nederland geeft samen met 18 andere donoren algemene begrotingssteun (in 2009: 18 miljoen euro). Nederland steunt programma's gericht op onder meer:

1. *het bestrijden van armoede en het behalen van de Millennium Development Goals (MDG's):* beleidsdialoog en levering van diensten op decentraal niveau; versterken van private sector ontwikkeling.

- Gezondheidszorg, met een focus op uitbreiding en verbetering van de zorg in rurale gebieden, HIV/AIDS-bestrijding en gezondheidszorg voor moeders. Het programma verloopt via sectorondersteuning en projectsteun. Budget in 2009: 3,5 miljoen euro.
 - Water/sanitatie, met nadruk op uitbreiding van het aantal mensen dat toegang heeft tot schoon drinkwater, en verbeterde toegang tot sanitaire voorzieningen. Het programma voor de privatisering van het beheer van de stedelijke watervoorziening is in 2006 uitgebreid van 9 naar 14 steden, met technische ondersteuning van een Nederlands drinkwaterbedrijf via een Publiek Privaat Partnerschap. Budget in 2009: 13 miljoen euro.
 - Onderwijs, met een focus op kwaliteitsverbetering en het toegankelijker maken van alle soorten onderwijs (lagere school tot beroepsopleiding). Het programma verloopt via sectorondersteuning en projectsteun (aan maatschappelijke organisaties). Budget in 2009: 20 miljoen euro (hierdoor is Nederland de grootste donator in deze sector).
2. *het verbeteren van goed bestuur en democratie* : versterken van de democratische structuren en mensenrechten; versterken van het maatschappelijk middenveld; steun aan het decentralisatieproces.
- Goed bestuur en mensenrechten, met nadruk op ondersteuning van hervormingen in de politie- en justitiesector, het bestrijden van corruptie door o.a. verbeteringen in het beheer van de openbare financiën en het ondersteunen van een anti-corruptie watchdog, en bevordering van decentralisatie. Tevens versterkt Nederland de democratie door steun aan het maatschappelijk middenveld en steun aan politieke partijen.
 - Gender, met een focus op versterking van het vrouwenrechtenbeleid van de overheid.
3. *thema's domestic accountability en groei en verdeling*
- De Nederlandse ambassade heeft in 2008 een nieuw meerjaren strategisch plan opgesteld waarbij men de komende jaren zal gaan inzetten op *domestic accountability* en groei en verdeling. Deze thema's worden in 2008 opgestart. Het begrip *domestic accountability* heeft betrekking op de mate dat de bevolking via het parlement of NGO's de eigen regering ter verantwoording kan roepen. De inzet op *domestic accountability* zal plaatsvinden op nationaal, decentraal en sectorniveau, met nadruk op de provincie Nampula. Hierbij zal o.a. samengewerkt worden met NGO's. Voor het thema groei en verdeling zal de ambassade onder meer gaan investeren in de private sector, de toegang tot land en de groei van agrarische sector.

Mozambique is voor de financiering van haar jaarlijkse begroting sterk afhankelijk van ontwikkelingsgeld uit het buitenland. Door hoge economische groei en verhoging van de eigen belastinginkomsten is de verwachting dat deze afhankelijkheid de komende jaren gestaag afneemt (de totale hulp als percentage van het Bruto Nationaal Inkomen daalde van 22,6% in 2003 naar 20,8% in 2005), maar nog steeds wordt ruim de helft van de overheidsbegroting door buitenlandse donoren gefinancierd.

1.5 **Verdragen**

Voor de meest actuele informatie over de bilaterale verdragen kunt u terecht bij de [verdragenbank](#) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.